

СВІТЛЯЦЯ

ДОДАТОК ДО ГАЗЕТИ "НОВИНИ АКАДЕМІСТІВ"

№1 2008 (20)

для студентів ДОННАБА

Шановні студенти!

Вітаємо вас з новим, 2008-м, роком! Бажаємо гарного настрою, любові, успіхів, достатку та благополуччя! Нехай цей рік стане для вас часом втілення ідей і задумів, додасть наснаги, енергії, зігріє ваші серця вірою, надією та любов'ю!

З історії святкування Нового року

Тривалий час римляни святкували Новий рік на початку березня, поки Юлій Цезар не запровадив новий календар (нині він називається юліанським). Покровителем першого місяця нового року став римський бог Янус (дволикий), одне лице якого було начебто звернене назад, до минулого року, друге – вперед, до нового. Свято зустрічі Нового року називалося «календи». Під час свята люди прикрашали будинки і дарували один одному подарунки та монети з зображенням двуликого Януса.

Стародавні перси на Новий рік дарували один одному яйця, що символізувало продовження роду.

Кельти, мешканці Галії, зустрічали Новий рік наприкінці жовтня. Вони прикрашали житло омелою, щоб прогнати привидів, вважаючи, що саме під Новий рік духи мертвих з'являються живим.

У давніх слов'ян, як і в багатьох землеробських народів Європи, рік розпочинався навесні (1 березня). З XV століття Церква перенесла початок року на 1 вересня. З 1700 р. Петро I увів у Росії січневе літочислення, проте в Україні під впливом Литви й Польщі, які захопили в XIV–XV ст. більшу частину її території, традиція зустрічі Нового року 1 січня існувала ще з кінця XIV ст., хоч тривалий час не визнавалася широкими масами.

За обрядом відлік нового року від 1 січня впровадив папа Інокентій XII (1691 р.). Перед тим початком року вважався день Різдва Христового.

Дізнайтеся ще...

– про новорічні обряди у різних країнах світу

Завжди і в усіх народів святкували і святкують настання нового року, але не скрізь це було 1 січня. Приміром, в Англії ще два століття тому рік починався 26 березня. А копти – нащадки стародавніх єгиптян – й досі вважають початком нового року перше серпня. У Росії за давніх часів новий рік починався не першого січня, а першого вересня, і так тривало аж до 1699 року. У грудні того ж таки

року Петро Перший видав указ перенести початок року на перше січня, і в такий спосіб росіяни вдруге відзначили святкову дату через три місяці.

– про новорічну ялинку

Звичай приносити деревце в оселю побутував здавна у багатьох європейських народів – і на Заході, і на Сході. Щоправда дерева ці були різними. У кельтів і слов'ян священним деревом був дуб, у греків – кипарис, у фрігійців – сосна, у німців – ялинка. Своїм зеленим обранцям приносили жертви у священних гаях. А щоб умилостивити духів, вішали на гілках різні фігурки з дерева і глини, кольорові клаптики тканини. Ось звідки прийшов звичай прикрашати новорічну ялинку. Ще до ялинки

новорічним деревцем у слов'ян була квітуча вишня, вирощена перед святкуванням Нового року в дерев'яній діжечці, яку прикрашали свічками та іграшками. Тільки уявіть собі: за вікном сніг, мороз, а в оселі стоїть квітуча біло-рожева вишня. Погодьтесь, зовсім нелегко домогтися, щоб таке деревце розквітло взимку.

Новорічні сюрпризи

У Румунії у новорічний піріг запікають різні кумедні сюрпризи – монети, каблучки, гіркі перчини... Той, кому припадає такий кусень пирога, дуже радіє, бо це віщує щастя в Новому році.

А в Болгарії в новорічному пирозі можна знайти чотири дрібнички: ки-

зилову паличку, монету, клаптик паперу та білий гудзик. Кожна з них має своє значення: кизилова паличка віщує здоров'я, монета – багатство, клаптик паперу – успіх у навчанні, а білий гудзик – велику овечу отару.

Найбільші свята січня

6 січня Святвечір. Багата кутя.

Називається «Багатою кутею» від куті, котра вважається цього вечора найголовнішою святковою стравою. Постячись до вечірньої зорі, господиня варить кутю з ячменю або пшениці, одночасно й узвар з сушених яблук, грушок та різних ягід. Після вечері діти поспішають віддати шану хрещеним батькам і матерям, а також дідам і бабам своїм з мисочками куті, з двома пирогами й книшем або з двома книшами й пирогом. Ті, прийнявши дарунки, годують дітей своєю кутею та дають гостинців.

7 січня Різдво.

Зранку починають ходити по хатах віршувальники, які славлять Христа вітальними віршами. Під кінець дня починають ходити хлопці із зіркою, зробленою з кольорового паперу й освітлюваною зсередини, та з лаль-

ковим вертепом, у якому представляються сцени, пов'язані з Різдвом Христовим.

13 січня Щедрий, або Багатий вечір.

Господиня готує багато вареників, книшів, пирогів та стуленів (які випікаються лише на Щедрий вечір або на проводи). У цей день починають дівчата по селу щедрувати, а слідом приходять парубки й дівчата з щедрівками, в яких приспівується: «Щедрий вечір, добрий вечір!». Щедрівки-різновид колядок, у них оспівується насамперед господарський добробут (у колядках же здебільшого йдеться про сватання та родинне життя).

14 січня Старий Новий рік. Новий рік (Василя Великого).

Кажуть, що від Варвари до Василя настільки дня більшає, «як козел із лігва скочить». Ще до схід сонця господиня виносить на город сміття,

котре за тиждень назбиралося під покуттю, і спалює його, щоб доброю була городина і щоб дерево родило рясно. Примічають погоду цього дня: паморозь на деревах-прикмета врожаю, а голе дерево віщує неврожай...

Господар дому надщесердце куштує принесеної свяченої води, бере в праву руку кусок крейди, а в ліву-піріг і починає писати хрести над дверима та на вікнах хат, а також усіх будівель на своєму обійсті, промовляючи: «Хрест писнув, пирога куснув». Якщо в домі немає чоловіка, а господиня-вдова, то й вона може в такий спосіб писати хрести.

19 січня Водохреще.

У Києві кажуть Морозові: «Трици на трици, а вже прийшли Водохрещі». Побуває повір'я, що цього дня зграї вовків розбігаються від стрілянини на Йордані... Дівчата й молодіці вмивають лице і втираються червоними крайками.